

Národný informačný systém podpory výskumu a vývoja v SR
– prístup k elektronickým informačným zdrojom

NISPEZ

Informačné systémy o vede

Integrácia pre otvorený prístup k vedeckým výstupom

Zborník z medzinárodnej konferencie

CVTI SR, Bratislava 2. apríla 2014

CVTI SR, Bratislava 2014

Podporujeme výskumné aktivity na Slovensku / Projekt je financovaný zo zdrojov EÚ

IPn Metodika - efektivní systém hodnocení a financování výzkumu, vývoje a inovací

Viera Hudečková

Úřad vlády České republiky, odbor výzkumu, vývoje a inovací

hudeckova.viera@vlada.cz

pracuje na Úrade Vlády ČR ako referentka výskumu a má na starosti spracovanie dátového obsahu Informačného systému výskumu, vývoja a inovácií v Českej republike.

Úvod

Cílem projektu „Efektivní systém hodnocení a financování výzkumu, vývoje a inovací“ je zatraktivnit prostředí výzkumu, vývoje a inovací (VaVaI) pro vědecké pracovníky, podpořit excelenci ve VaVaI, motivovat mladé lidi pro práci ve VaVaI, zvýšit prestiž vědecké práce a nalézt mechanismy na finanční ohodnocení podle kvality odvedené práce. Prostředkem k dosažení cíle je nová metodika hodnocení výsledků a institucí a nová metodika rozdělování veřejné podpory (dále jen „IPn Metodika“). Návrh nového systému hodnocení bude vycházet z doporučení Mezinárodního auditu výzkumu, vývoje a inovací v ČR, který důrazně varoval před mechanistickým pojetím současné Metodiky. Výsledky jeho řešení budou využívány orgány státní správy, poskytovateli podpory a dotknou se všech výzkumných organizací a jejich pracovníků.

Řešení IPn Metodika bylo zahájeno 1. 2. 2012. Předcházela mu široká diskuse o obsahu jak v realizačním týmu, tak na Radě pro výzkum, vývoj a inovace (dále jen „Rada“), kde byla dojednána koordinace řešení IPn „Metodika“ a „Metodika hodnocení výsledků VO a výsledků ukončených programů 2013“, které představuje základní platformu pro přípravu návrhu a ověření nového systému hodnocení jako klíčového podkladu pro následné doporučení Rady vládě.

Hlavní odbornou garantkou projektu je prof. Ing. Jitka Moravcová, CSc. (VŠCHT Praha). Celkový rozpočet projektu je 4,1 mil. EUR a je financován z OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost.

Cíle projektu

Projekt vychází z cílů a opatření strategických dokumentů vlády ČR „Reforma systému VaVaI“, „Národní politika VaVaI na léta 2009 – 2015“, „Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti na období 2012-2020“, „Národní inovační strategie“, doporučení IPn "Mezinárodní audit", z Dlouhodobých principů hodnocení a financování schválených Radou a z dobrých zahraničních praxí.

Hlavním cílem projektu je vytvořit návrh **nového systému hodnocení a financování VaVaI** z veřejných prostředků tak, aby se stal zdrojem informací pro strategické řízení systému VaVaI na úrovni státní správy, poskytovatelů, programů a VO a kladl důraz na **excelenci** a střednědobé **plánování**. Tyto cíle budou naplněny prostřednictvím následujících výstupů:

- Návrh oborové metodiky hodnocení (OMH), který projde veřejnou oponenturou, malým a velkým pilotním otestováním.
- Návrh hodnocení VO, které bude zohledňovat ukazatele kvantitativní i kvalitativní a bude reflektovat i do budoucnosti orientované ukazatele. Do hodnocení vysokých škol budou zahrnuty i umělecké a tvůrčí výsledky.
- Odborná příprava lidských zdrojů, specialistů v oblasti bibliometrie a hodnocení institucí VaVaI.
- Studie proveditelnosti vzniku nezávislé hodnotící instituce.
- Model nového systému financování systému VaVaI jako celku i institucionálního financování VO a otestování jeho stability.
- Návrh souboru transformačních kroků a harmonogramu postupných změn tak, aby byla zajištěna stabilita celého systému VaVaI v přechodném období.
- Návrh souboru legislativních změn, nutných pro implementaci nových systémů.
- Vytvoření podmínek pro přijetí nových systémů prostřednictvím těsné spolupráce s dotčenými orgány a cílovými skupinami.

Tyto cíle jsou sdruženy do logických celků a dále rozpracovány v rámci jednotlivých klíčových aktivit projektu.

Klíčové aktivity

01 „Informační podpora“

V této klíčové aktivitě bude realizována analýza zavedené struktury IS VaVaI v ČR (Rejstřík informací o výsledcích - RIV) především z hlediska úplnosti, spolehlivosti, uživatelské přívětivosti a možnostem realizace **nadstavbového softwaru** ke zpracování

informací nutných pro navrhované hodnocení. Hodnocení však nelze realizovat bez detailní bibliometrické analýzy, jak ji umožňují světové databáze vědeckých informací Web of Science společnosti Thomson Reuters nebo Scopus společnosti Elsevier, a zajištění dalších informačních služeb identifikovaných v průběhu návrhu OMH.

02 „Systém hodnocení“

Vytvoří oborové metodiky hodnocení (OMH), které budou podrobně popisovat hodnotící kritéria pro hodnocení hodnocených jednotek VO v jednotlivých oborech podle světových oborových standardů a navrhne další vhodné indikátory specifické podle typu VO. Ověří navržené hodnocení na vybraném vzorku všech typů VO, a to včetně informovaného peer-review zahraničními odborníky, jehož výsledky budou mít hodnocené VO k dispozici. Poskytne podklady pro informovaná politická rozhodnutí o rozdělení prostředků mezi obory a iniciaci mezioborových projektů. Předpokládané řešení se bude opírat o ověřené zahraniční praxe a zkušenosti. Předmětem hodnocení bude **hodnocená jednotka (HJ)**, která se do hodnocení v příslušném oboru **přihlásí**. Bude se hodnotit kvalita výsledků dosažených HJ za období posledních cca 5 let, dopad výzkumu HJ a institucionální předpoklad rozvoje HJ (jako např. zhodnocení způsobu řízení HJ včetně řízení lidských zdrojů a materiálního zázemí. Výsledkem zhodnocení každé HJ budou hodnotící zpráva HJ a VO a výkonnostní profil VO s písemným odůvodněním výsledků zhodnocení a doporučení. Hodnocení VO bude realizováno jednou za cca 5 let a bude probíhat v angličtině.

03 „Systém financování“

Návrh modelů institucionálního financování pro jednotlivé poskytovatele transparentním způsobem **promítne výkonnostní principy** hodnocení do systému financování, které bude výrazně motivační, s důrazem na kvalitu a excelenci. Současně zajistí stabilitu VO potřebnou pro jejich koncepční rozvoj, a tím i stabilitu a efektivnost vkladů do personálních a materiálních kapacit. V souladu se strategickými dokumenty by měl mít nový způsob rozdělování institucionální podpory přímý vztah k výsledkům hodnocení; ovšem v jaké míře, to musí být předmětem definování nových principů a dále podle výsledku modelových a testovacích studií, které budou hodnotit stabilitu a robustnost nového systému. V tomto smyslu má mít institucionální financování VO, na rozdíl od čistě **retrospektivní** současné Metodiky, také složku **prospektivní** a obě složky se mají navzájem účelně doplňovat. Těmi složkami jsou rozpočet podle předpisu (formula funding, FF) a výkonnostní kontrakty (performance-based contract, PBC). Tímto způsobem se odstraní kritizované mechanické přepočítávání bodů na financování VO a potlačí se jejich účelové chování. Smlouvy mezi VO a poskytovatelem podpory by mohly být uzavírány na dobu optimálně 5 let a jejich plnění bude průběžně kontrolováno. Součástí smlouvy budou i návrhy **represivních prvků**, pokud jednotliví aktéři nebudou svoje závazky plnit. Předpokládáme, že nový systém financování VO umožní jejich rozvoj a že bude také kultivovat české vědecké prostředí a zvýší evaluační kulturu.

04 „Velké pilotní ověření“

Cílem je realizace velkého pilotního ověření (VPO) způsobu hodnocení navrženého v klíčové aktivitě 02 na všech typech VO, v oborech, kam se přihlásí jejich HJ. Do ověření nového způsobu hodnocení budou mít možnost podat přihlášku VO z řad VVŠ, ústavů AV ČR a všech dalších typů VO. V rámci VPO bude mimo jiné vyhodnocena finanční a časová náročnost celého procesu a budou identifikovány nezamýšlené efekty hodnocení.

05 „Harmonogram pro přechodné období a podklady pro legislativní změny“

V této klíčové aktivitě bude řešena otázka, jak postupovat v přechodném období 2015 – 2017 tak, aby uvedení nových systémů vypracovaných v rámci projektu bylo plynulé a bez diskontinuit či velkých skoků, které by způsobily nestabilitu systému. Podle výsledků předchozích klíčových aktivit bude navržen harmonogram jednotlivých kroků a legislativních změn tak, aby návrh nového systému mohl platit v optimální variantě od roku 2018. Součástí budou **veřejné konzultace** s aktéry k navrhovaným změnám, připomínkové řízení a vypořádání připomínek.

06 „Institucionální zajištění hodnocení“

Bude zpracována studie **proveditelnosti institucionálního zajištění** navrhovaného systému hodnocení. Nové institucionální zajištění by mělo garantovat realizaci pravidelných hodnocení VO a dodávat kvalifikované informace pro politická rozhodnutí, a to na úrovni srovnatelné s mezinárodními standardy. Otázkou, kterou bude projekt řešit, je postavení, struktura, pravomoci a zodpovědnost instituce organizující hodnocení. Posuzovat se bude, zda **instituce bude koncipována jako samostatná**, či bude součástí nějaké instituce jiné, např. ministerstva. Součástí bude **výchova odborníků na hodnocení** v oblasti metodiky hodnocení obecně, hodnocení institucí konkrétně, financování a řízení v oblasti VaVaI a základů legislativy s těmito procesy spojenými ve snaze připravit odborné pracovníky pro budoucí nezávislou hodnotící instituci. Vybraní experti se společně se členy expertního týmu zúčastní krátkodobých pobytů v zahraničí, kde se podrobně seznámí s praktickými aspekty hodnocení a financování ve vybraných evropských zemích (Velká Británie, Finsko, Německo, Francie, Rakousko, Nizozemsko, Dánsko).

07 „Koordinace reformních návrhů a vytváření konsensuálních podmínek pro jejich přijetí“

Cílem této klíčové aktivity je koordinovaný postup výkonné rady a projektového týmu při budování konsensu mezi všemi cílovými a zájmovými skupinami a působení na politickou reprezentaci tak, aby byly vytvořeny co nejpříznivější podmínky pro přijetí navrhovaných změn. Prostředkem ke splnění této klíčové aktivity budou **pracovní setkání výkonné rady projektu a týmu projektu** s přizvanými odbornými konzultanty a významné zapojení cílové skupiny do řešení projektu, a dále pravidelné schůzky s RVVI a poradci předsedy vlády, na kterých budou ujasňována stanoviska a hledán konsensus v základních principech. Pro politickou reprezentaci budou pořádány semináře v Poslanecké sněmovně i Senátu

Parlamentu ČR. Pro širší zainteresovanou veřejnost budou organizovány veřejné konzultace s prezentací výsledků.

Předpokladem úspěšné realizace projektu je **dlouhodobá a intenzivní spolupráce** týmu projektu s Radou pro výzkum, vývoj a inovace a její Komisi pro hodnocení výsledků, zástupci jednotlivých poskytovatelů podpory a reprezentacemi profesních skupin (Akademie věd, Rada vysokých škol, Konference rektorů, Asociace výzkumných organizací a další).

Zdroje:

1. Projekt „Efektivní systém hodnocení a financování výzkumu, vývoje a inovací“ (blíže o projektu na web stránkách Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR: <http://metodika.reformy-msmt.cz/detaily-projektu>)

IPn Metodika - efektivní systém hodnocení a financování výzkumu, vývoje a inovací – prezentácia z konferencie

IPn Metodika - Efektivní systém hodnocení a financování výzkumu, vývoje a inovací

Ing. Viera Hudečková, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky, expert klíčové aktivity „Informační podpora“

www.metodika.reformy-msmt.cz

Obsah

- 1. Projekt IPn Metodika
- 2. Cíle projektu
- 3. Klíčové aktivity

CVTI Bratislava, 2. 4. 2014

Projekt IPn Metodika

- **Cílem projektu je**
 - **zatraktivnit** prostředí výzkumu, vývoje a inovací (VaVal) pro vědecké pracovníky;
 - podpořit **excelenci** ve VaVal;
 - motivovat **mladé lidi** pro práci ve VaVal;
 - zvýšit **prestiž vědecké práce** nalézt mechanismy na finanční ohodnocení podle kvality odvedené práce.

CVTI Bratislava, 2. 4. 2014

Projekt IPn Metodika

- Návrh nového systému hodnocení bude vycházet z doporučení **Mezinárodního auditu výzkumu, vývoje a inovací v ČR**, který důrazně varoval před mechanistickým pojetím Metodiky 2012 .
- Výsledky jeho řešení budou **využívány** orgány státní správy, poskytovateli podpory a dotknou se všech výzkumných organizací a jejich pracovníků.
- **Řešení** IPn Metodika bylo zahájeno 1. 2. 2012.
- Předcházela mu **široká diskuse** o obsahu jak v realizačním týmu, tak na Radě pro výzkum, vývoj a inovace, kde byla dojednána koordinace řešení „IPn Metodika“ a „Metodika 2013“

CVTI Bratislava, 2. 4. 2014

Projekt IPn Metodika

- Základní platforma pro přípravu návrhu a ověření **nového systému hodnocení** jako klíčového podkladu pro následné doporučení Rady vládě ČR.
- Hlavní odbornou **garantkou** projektu je prof. Ing. Jitka Moravcová, CSc. (VŠCHT Praha).
- Celkový rozpočet projektu je **4,1 mil. EUR** a je financován z OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost.

CVTI Bratislava, 2. 4. 2014

Cíle projektu

- Projekt vychází z cílů a opatření strategických dokumentů vlády ČR:
- **Reforma** systému VaVal;
- **Národní politika** VaVal na léta 2009 – 2015;
- Strategie mezinárodní **konkurenceschopnosti** na období 2012-2020;
- Národní **inovační** strategie;
- Doporučení Mezinárodního **audit**;
- **Dlouhodobé** principů hodnocení a financování
- Dobré **zahraniční** praxe.

CVTI Bratislava, 2. 4. 2014

Cíle projektu

- Hlavním cílem projektu je vytvořit návrh **nového systému hodnocení a financování VaVal z veřejných prostředků** tak, aby se stal zdrojem informací pro strategické řízení systému VaVal na úrovni státní správy, poskytovatelů, programů a VO a kladl důraz na **excelenci** a střednědobé plánování.
- Návrh **oborové metodiky** hodnocení (OMH) projde veřejnou oponenturou, malým a velkým pilotním otestováním.
- Návrh **hodnocení VO** bude zohledňovat ukazatele kvantitativní i kvalitativní a bude reflektovat budoucnost VO.
- Do hodnocení vysokých škol budou zahrnuty i **umělecké a tvůrčí výsledky**.

CVTI Bratislava, 2. 4. 2014

6

Cíle projektu

- Odborná příprava** lidských zdrojů, **specialistů** v oblasti bibliometrie a hodnocení institucí VaVal.
- Studie **proveditelnosti** vzniku nezávislé hodnotící instituce.
- Návrh souboru **transformačních kroků** a harmonogramu postupných změn tak, aby byla zajištěna stabilita celého systému VaVal v přechodném období.
- Návrh souboru **legislativních změn**, nutných pro implementaci nových systémů.
- Tyto cíle jsou sdruženy do **logických celků** a dále rozpracovány v rámci jednotlivých klíčových aktivit projektu.

CVTI Bratislava, 2. 4. 2014

7

Klíčové aktivity

- 01 „Informační podpora“**
- Analýza** zavedené struktury IS VaVal v ČR (Rejstřík informací o výsledcích - RIV) především z hlediska úplnosti, spolehlivosti, uživatelské přívětivosti a možnostem realizace nadstavbového softwaru ke zpracování informací nutných pro navrhované hodnocení.
- Hodnocení však nelze realizovat bez detailní **bibliometrické analýzy**, jak ji umožňují světové databáze vědeckých informací:
- Web of Science** společnosti Thomson Reuters nebo
- Scopus** společnosti Elsevier
- Zajištění **dalších informačních služeb** identifikovaných v průběhu návrhu oborové metodiky hodnocení.

CVTI Bratislava, 2. 4. 2014

8

Klíčové aktivity

- 02 „Systém hodnocení“**
- Vytvoří **oborové metodiky** hodnocení (OMH), které budou podrobně popisovat hodnotící kritéria pro hodnocení hodnocených jednotek VO v jednotlivých oborech podle světových oborových standardů a navrhne další vhodné indikátory specifické podle typu VO.
- Ověří** navržené hodnocení na vybraném vzorku všech typů VO, a to včetně informovaného peer-review zahraničními odborníky, jehož výsledky budou mít hodnocené VO k dispozici.
- Předpokládané řešení se bude opírat o **ověřené zahraniční praxe** a zkušenosti.

CVTI Bratislava, 2. 4. 2014

9

Klíčové aktivity

- 02 „Systém hodnocení“**
- Předmětem hodnocení bude **hodnocená jednotka** (HJ), která se do hodnocení v příslušném oboru přihlásí.
- Bude se hodnotit **kvalita výsledků** dosažených HJ za období posledních cca 5 let, **dopad výzkumu** HJ a institucionální **předpoklad rozvoje HJ** (jako např. zhodnocení způsobu řízení HJ včetně řízení lidských zdrojů a materiálního zázemí).
- Výsledkem zhodnocení každé HJ budou **hodnotící zpráva** HJ a VO a **výkonnostní profil** VO s písemným odůvodněním výsledků zhodnocení a doporučení.
- Hodnocení VO bude realizováno **jednou za cca 5 let** a bude probíhat v angličtině.

CVTI Bratislava, 2. 4. 2014

10

Klíčové aktivity

- 03 „Systém financování“**
- Návrh modelů institucionálního financování promítne **výkonnostní** principy hodnocení do systému financování.
- Budou výrazně **motivační**, s důrazem na **kvalitu a excelenci**.
- Současně zajistí **stabilitu VO** potřebnou pro jejich koncepční rozvoj, a tím i stabilitu a efektivnost vkladů do personálních a materiálních kapacit.
- Nový způsob rozdělování institucionální podpory by měl **přímý vztah** k výsledkům hodnocení.

CVTI Bratislava, 2. 4. 2014

11

Klíčové aktivity

• 03 „Systém financování“

- Institucionální financování VO, na rozdíl od čistě **retrospektivní** současné Metodiky, by mělo mít také složku **prospektivní** a obě složky se mají navzájem účelně doplňovat.
- Smlouvy mezi VO a poskytovatelem podpory by mohly být uzavírány na dobu optimálně **5 let**.
- Součástí smlouvy budou i návrhy **represivních prvků**, pokud jednotliví aktéři nebudou svoje závazky plnit.
- Nový systém financování VO by měl umožnit jejich rozvoj a také **kultivovat** české vědecké prostředí a zvýšit **evaluační kulturu**.

CVTI Bratislava, 2. 4. 2014

12

Klíčové aktivity

• 04 „Velké pilotní ověření“

- Cílem je realizace **velkého pilotního ověření** (VPO) způsobu hodnocení navrženého v klíčové aktivitě 02 na všech typech VO, v oborech, kam se přihlásí jejich HJ.
- Do ověření nového způsobu hodnocení budou mít možnost **podat přihlášku** VO z řad VVŠ, ústavů AV ČR a všech dalších typů VO.
- V rámci VPO bude mimo jiné vyhodnocena **finanční a časová náročnost** celého procesu a budou identifikovány nezamyšlené efekty hodnocení.

CVTI Bratislava, 2. 4. 2014

13

Klíčové aktivity

• 05 „Harmonogram pro přechodné období a podklady pro legislativní změny“

- Postup v **přechodném období 2015 – 2017**, aby uvedení nových systémů vypracovaných v rámci projektu bylo plynulé a bez diskontinuit či velkých skoků, které by způsobily nestabilitu systému.
- Bude navržen **harmonogram** jednotlivých kroků a legislativních změn tak, aby návrh nového systému mohl platit v optimální variantě od roku 2018.

CVTI Bratislava, 2. 4. 2014

14

Klíčové aktivity

• 06 „Institucionální zajištění hodnocení“

- Bude zpracována studie **proveditelnosti** institucionálního zajištění navrhovaného systému hodnocení.
- Stanovení **postavení, struktury, pravomoci a zodpovědnosti** instituce organizující hodnocení.
- Součástí bude **výchova odborníků** na hodnocení.
- Vybraní experti se zúčastní **krátkodobých pobytů v zahraničí**, kde se podrobně seznámí s praktickými aspekty hodnocení a financování ve vybraných evropských zemích (Velká Británie, Finsko, Německo, Francie, Rakousko, Nizozemsko, Dánsko).

CVTI Bratislava, 2. 4. 2014

15

Klíčové aktivity

• 07 „Koordinační reformních návrhů a vytváření konsensuálních podmínek pro jejich přijetí“

- Koordinovaný postup při budování konsensu mezi **všemi cílovými a zájmovými skupinami** a působení na politickou reprezentaci tak, aby byly vytvořeny co nejpříznivější podmínky pro přijetí navrhovaných změn.
- **Pracovní setkání** výkonné rady projektu a týmu projektu s přízvanými odbornými konzultanty, s Radou a poradci místopředsedy vlády a hledání **konsensu** v základních principech.
- Pro širší **zainteresovanou veřejnost** budou organizovány veřejné konzultace s prezentací výsledků.

CVTI Bratislava, 2. 4. 2014

16

Aktuální stav

- Proběhlo **výběrové řízení** v rámci veřejné zakázky. Vítěz připraví návrh:
- **Struktury** hodnocení hodnocených jednotek a struktury oborů;
- **Oborové** metodiky hodnocení;
- Procesní **pravidla** hodnocení;
- **Informační podpora** hodnocení;
- Podrobná **SWOT analýza** institucionální základny VaV v ČR a srovnání s dobrou praxí zemí EU;
- Návrh **modelů financování**;
- Modelové **ověřování** dopadů nového systému institucionálního financování;
- Příprava a realizace **malého pilotního hodnocení**.

CVTI Bratislava, 2. 4. 2014

17

Závěr

- Předpokladem **úspěšné realizace** projektu je dlouhodobá a intenzivní **spolupráce** týmu projektu s:
- **Radou pro výzkum, vývoj a inovace** a její Komisi pro hodnocení výsledků;
- Zástupci jednotlivých **poskytovatelů** podpory a reprezentacemi profesních skupin (Akademie věd, Rada vysokých škol, Konference rektorů, Asociace výzkumných organizací a další).

CVTI Bratřovo, 2. 4. 2014

18

Děkuji za pozornost!

www.metodika.reformy-msmt.cz

